

Gustav Hassbring

VT18

Religionskunskap

Religionsuppsats

Syfte

Uppsatsen syfte är att utveckla...

- *Förmåga att analysera religioner och livsåskådningar utifrån olika tolkningar och perspektiv.*
- *Kunskaper om människors identitet i relation till religioner och livsåskådningar.*
- *Kunskaper om olika uppfattningar om relationen mellan religion och vetenskap samt förmåga att analysera dessa.*
- *Förmåga att använda etiska begrepp, teorier och modeller.*
- *Förmåga att undersöka och analysera etiska frågor i relation till kristendomen, andra religioner och livsåskådningar.*

Inledning - Vad är religion

Religion har för många alltid haft en olik betydelse för individen själv och även för samhället. Religion har präglat människors vardag de senaste årtusendena men detta garanterar inte att ens livsåskådning alltid kommer ha samma plats i människors vardag och samhälle. Som en inledning ska det nu presenteras olika sätt att se på religion, både som något positivt och något negativt, där det även kommer framkomma en jämförelse mellan dessa olika tolkningar.

När religionen på riktigt började få framfart i Europa innan Jesu födelse uttryckte sig Cicero, en mäktig domare i Romarrikets senat, att "**Religion är en plikt att korrekt och med vördnad utföra de föreskrivna riterna till de romerska gudarna**". Med detta menas att man inom religionen bör lägga vikten på att utföra riter och andra ritualer inom religionen, och i detta fall den mytologi som existerade i romarriket under denna tid, men även detta är applicerbart på andra religioner. Cicero menade här att det viktigaste för honom inom religionen var att man skulle delta i de riter som fanns för att visa sin vördnad för en högre makt.

Andra människor, såsom Edward Tyler, ansåg snarare att religion var "**tron på andliga väsen**". Här värderar man snarare att man tillber de osynliga väsen som finns inom ens religion. Detta innebär dock inte att man inte lägger vikt på riter också, men i Tylers mening är inte det det absolut viktigaste som finns inom religionen. Tyler var känd för att exempelvis studera animistiska stammar och hur dem valde att visa sin vördnad till deras respektive religionsfigurer.

Men religion har för olika människor olika betydelser som påpekat tidigare, och Mircea Eliade menade att religion istället baserades på upplevelser inom religionen, att "**Religionen är upplevelsen av det heliga**". Det kan vara allt från händelser i ett liv som kan kopplas till en högre makt eller platser som har betydelse inom respektive religion. Han menade således att religionen var något upplevelsebaserat vilket föregående utläggningar från Cicero och Tyler respektive inte tyckte i samma grad. I deras förklaringar lades det större vikt på annat inom religionen.

Något som dock är detsamma för alla de föregående tolkningarna är att de har en förhållandevis positiv inställning till religion som en livsåskådning. Karl Marx hade andra tankar och menade att religionen snarare än att vara ett svar på livets frågor var ett sätt att legitimera sin egna makt och hålla de lägre stående klasserna i schack. Som Marx uttryckte sig menade han mer att religion var destruktivt och likt **opium** beroendeframkallande och dåligt för ens hälsa. Karl Marx har i modern tid blivit en av de mest kända religionskritikerna tillsammans med bland annat Richard Dawkins, och i Sverige, vars sekularitet är en av Europas högsta¹, brukar oftast denna tolkning av religion vara den som ligger den svenska befolkningen närmast.

Religion har alltid varit en subjektiv uppfattning och religion kommer alltid ses som olika för olika människor. Religion har oftast varit ett sätt att förstå världen bättre och att finna en mening i sin existens, och hur man då visar sin vördnad, eller icke-vördnad, till en högre makt har alltid skilt sig. Därför får man så många olika tolkningar av varför religion är så viktigt. Cicero som exempel kunde bara applicera sin logik på de religionerna han själv hade kommit i kontakt med och såldes blev hans svar att man skulle lägga vikt på riterna, som var viktigt för romarna under denna tid. Människor såsom Tyler hade under många av sina upptäcktsfärder kommit i kontakt med andra religioner och sätt mångfalden av olika sätt att tillbe en högre makt. Marx använde sin tolkning av religionen för att ytterligare motivera sin politiska läggning, och Mircea Eliade, som också var politisk insatt i rumänien, skulle man kunna tolka som att han gjorde samma sak, genom att särskilja på de normala och ledarna, likt hur man gjorde i antikens Egypten.

I frågan om vilken av tolkningarna som står mig närmast personligen så är jag minst sagt något kluven. Jag har en liknande syn till religion som Karl Marx har, men jag skulle personligen aldrig uttrycka mig i samma banor som han valde att göra. Karl Marx är väldigt kritisk till religion i helhet, vilket jag i viss mån kan förstå, men jag anser att i vårt moderna demokratiska samhälle finns inte längre andrum för religion att förtrycka de lägre klasserna. Vi i Sverige kräver inte religion idag för att legitimera makten som kommer från folket. Jag ska dock påpeka att min syn till religion är likgiltig så länge den inte drabbar någon annan. Fundamentalism av alla de slag har jag personligen väldigt svårt att se att någon skulle kunna motivera, och där har man en sida av mig som är väldigt kritiskt till den religiösa utövandet. Men samtidigt så ser jag att religion kan göra bra saker också, såsom att ge människor en meningsfull tillvaro och en gemenskap som man sällan kan skåda utom kyrkan.

Jag tror främst att många redan religiösa människor skulle tvivla på min uppfattning men även människor som kanske skulle anse sig själva som agnostiker. Jag anser väl personligen att min syn är rätt negativ mot religion och således blir rätt polariserande mot religiösa i allmänhet.

¹ <https://www.thelocal.se/20150413/swedes-least-religious-in-western-world>

Religion som samhällsideologi

Utöver de exemplena som nämns i PowerPointen har religion alltid haft en betydelsefull del av historien.

Negativa Aspekter

- Religion har genom i historien varit till grund till en hel del konflikter, de mest kända av dessa brukar anses vara korstågen som genomfördes runt 1000-talet. Men religionen har även varit till grund för en hel del andra konflikter i världen, och ett mer modernt exempel är bland annat Al Qaida och ISIS, men även Israel-Palestina konflikten.
- Religion har, precis som Marx påpekat, funnits för att legitimera makt genom historien. Ayatollah Khamenei i Iran är ett exempel på en ledare som med hjälp av religion fick sin makt, och även faraoner och medeltida kungar valde att påpeka att dem hade blivit utvalda av gud själv för att styra, så på ett sätt att legitimera hans makt. Inom vissa religioner beskrivs det också tydligt relationen mellan subjektet och ledaren
- Vissa religioner har även bidragit till en viss diskriminering mellan könen, och har för det mesta favoriserat männen inom religionen. Detta kan man som exempel se på de hårda lagarna som finns för kvinnor i vissa mellanösternländer idag, men som även funnits i andra delar av världen genom historien. Detta har också lett till hedersrelaterat våld runt om i världen, och detta menar några beror på att man anser kvinnor enbart vara objekt utan egen vilja²
- Diskriminering förekommer inte enbart mellan kön utan även bland annat mellan sexuell läggning. Genom historien har exempelvis homosexuella oftast setts ner på av religionen och vissa extrema fall har avrättning tillkommit. Denna företeelser förekommer även idag i viss utsträckning.
- Man kan även anse att religion historiskt sett har motverkat vissa teknologiska framsteg. Ett mycket känt exempel är hur den katolska kyrkan arbetade emot Galileo Galileis konstaterande att jorden trots allt inte är universums centrum. Andra exempel skulle kunna vara Charles Darwins evolutionsteori, där många ansåg det som en förolämpning att vi skulle komma från apor, medans andra såg det som ett sätt att säga emot gud, att han då inte skulle ha skapat människan.

Positiva Aspekter

- Religion låg till grund för en hel del nationsskapande genom historien som har haft en påverkan på oss, detta eftersom bland annat kyrkan i Europa var det enda som hade en fungerande administration fram till och under medeltiden. Detta innebar också att kyrkan

² https://en.wikipedia.org/wiki/Honor_killing

var den plats där man kunde lära sig, och anses också vara dåtidens skola, och det som la grunden till den skola vi har idag.

- På samma tema som tidigare kan man även argumentera för att kyrkan lärde folk att läsa och skriva, och byggde också en hel del kyrkor och liknande verk för att just kunna ha en plats för att lära ut. På detta sätt argumenterar många att religion har bidragit till mer vetenskap än vad den har hållit tillbaka
- Religionen har över tid också tagit stor del i välgörande ändamål, där man bland annat finner frälsningsarmen och donationer från kyrkan. Kyrkan har också funnits som ett medicinskt center där många sjuka har tagit sig. Det kan vi bland annat se i hur man har valt att namnge våra sjukhus här i Stockholm, som bland annat St. Göran, som i sin tur bygger sitt namn på ett gammalt sjukhus från 1200-talet vid samma namn men med religion i grunden³.
- Vissa studier menar att det fanns andra faktorer som spelade roll i de religiösa konflikter som har tillkommit genom historien. Man menar bland annat att bombningar av diverse slag är kan vara mer politiskt laddade än religiösa. Man menar även att våld självklart tillkommer i länder som är sekulära såsom forna Sovjet och dagens Kina⁴

Karl Marx tal ger en som läsare en inblick i hans synsätt. Som exemplet ovan har visat så har Karl Marx ett motiv för att tycka som han gör, men att religion inte alltid har kunnats se som något negativt. Läsaren bevittnar i Karl Marx ord ett väldigt trångt synsätt med handplockade exempel där hans världsvy motiveras, men bortser från dem gångerna där hans infallsvinkel ifrågasätts genom historien. Om man som en person befinner sig i någon slags misär eller andra problem är det enkelt att klandra andra för det och hitta snabba syndabockar för att försöka motivera varför man har det som man har. Detta psykologiska beteende är ju inget som är för enbart Karl Marx, men det visar för oss att dessa beteenden alltid kommer finnas. Eftersom Karl Marx ville hitta en motivering till varför arbetarklasserna i samhället hade det som dem hade var han tvungen att hitta ett svar på den frågan. Detta ledde till det vi diskuterade tidigare där bland annat religion klandras för att ha legitimerat makten i landet, och så underkuvat sig arbetarklasserna. Detta kan i vissa fall ha varit korrekt men det finns andra exemplen som också ser religion ur ett gått dager och således blir hans argumentation något trångsynt. Det är ju också värt att notera att han knöt samman detta med att om människor aldrig skulle ifrågasätta religionen och makten skulle dem aldrig förstå den sanna anledningen till deras livssituation, vilket var kapitalismen⁵. Allt detta för att motivera sin egna världssyn.

Efterforskning på just detta område har faktiskt öppnat lite nya vinklar för mig. Jag hade inledningsvis en väldigt negativ på religion och trodde det skulle bli svårt att argumentera för just varför religion har varit bra, men efter all efterforskning kan jag säga att jag inte anser att så är fallet längre. Detta betyder dock givetvis inte att jag är helt övertygad, men jag har i efterhand

³ https://sv.wikipedia.org/wiki/Sankt_G%C3%B6rans_sjukhus

⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Criticism_of_religion#History_of_criticism_of_religion

⁵ https://en.wikipedia.org/wiki/Criticism_of_religion#History_of_criticism_of_religion

ändå fått en bättre syn varför människor tycker som dem gör, och det finner jag ypperligt intressant.

Olika uppfattningar om relationen mellan religion och vetenskap

Förhållandet mellan religion och vetenskap har genom tid förändrats en hel del. Denna relation har oftast varit väldigt ansträng och har på senare dagar oftast tagit till hårdare tag. Men det fanns en period för många århundraden sen när religion och vetenskap fick härja i ensamhet, en sort dualism. Men allt eftersom både religion och vetenskap började forska och befinna sig på varandras "planhalva" så har spänningar uppstått. Men mitt i detta finner man också en stor skara av människor som utan problem kan blanda både teologi och vetenskap. Liberalteologi har på senare dagar bara växt hos den religiösa befolkningen, och det syns speciellt i de länder där en strikt fundamentalism har byggts i dagens samhälle. Med detta kan man oftast syfta på mellanöstern vars rätt fundamentala tankar kring islam ibland har fått lägga grunden för deras rättsliga system. Men även detta håller på att förändras. Många av dessa länder börja öppna upp vissa strikta regleringar såsom att Saudiarabien tillåtelse till kvinnliga bilförare. Detta visar också för den västerländska världen att även fundamentalister i viss mån kan acceptera vetenskapen och samtidigt tror på sin religion.

I den miljö vi svenskar lever i måste dock påpekas att man kan få bilden av att motsatsen sällan eftersträvas. Vetenskapsmän och andra intellektuella väljer oftast att ta ett steg från religiösa ideer som motsäger deras ideer och detta skapar motsättningar. För desto fler människor som väljer att visa ett visst förakt mot religionen, desto fler människor kommer också bli polariserade och välja att i sin tur visa ett visst förak och misstro mot dagens vetenskap. Detta kan vi bland annat se i hur Rupert Sheldrake väljer att presentera sin tes. Vissa människor kan anse att hans sätt att prata om materialism och vetenskap är rätt nedvärderande och att han försöker måla upp den som känsloladdad. Detta kan vi bland annat se i hur han väljer att presentera och måla upp hur materialismen ser på liv genom att påpeka att vi människor "bara är robotar", och att det bland annat var okej att "dissekera möss" då dem bara var robotar utan känslor.

Motsättningar kommer dock alltid finnas mellan dessa rörelser för att dem vid många tillfällen är motsägande, men vi börjar växa mer in i ett samhälle som väljer att se både synvinklar som hälsosamma, trots att det fortfarande finns vissa motsättningar inom de religiösa men främst bland de intellektuella.

Om man ska diskutera min egna synvinkel i Sheldrakes uttalande har jag svårt att hålla med honom. Många punkter känns för mig väldigt subjektiva och han väljer oftast att vilja presentera sina punkter på ett väldigt, i mina ögon, vinklat sätt. Han är dock självfallet inte ensam i detta, utan människor så som Richard Dawkins skulle också ha ett visst behov av perspektiv, men i Sheldrakes fall känner jag att han sällan tar fram några vidare exempel utan väljer oftast att slutleda sina egna resonemang och tankar. Jag måste dock erkänna att han i få fall har en poäng i

det han säger. Jag blev själv lite fundersam när han började tala om att vetenskapen “bara behövde ett mirakel” och sen skulle kunna förklara allt annat. Det ställde mig faktiskt något, och hela diskussionen kring Big Bang hade han en del poänger inom. Men det är nog också det enda jag riktigt kan säga om honom som jag kan anse positivt

Moment två

1. Finns det någon mening med livet? Diskutera olika alternativa svar på denna fråga utifrån ppt och text.
2. Jämför två olika perspektiv på människovärdet i samhällsdebatten:
<https://www.svd.se/avskaffa-skolans-vardegrund> (Länkar till en externa sida.)[Länkar till en externa sida.](https://www.svd.se/samhället-sarbart-utan-etisk-kompass)och <https://www.svd.se/samhället-sarbart-utan-etisk-kompass> (Länkar till en externa sida.)[Länkar till en externa sida.](https://www.svd.se/samhället-sarbart-utan-etisk-kompass)
3. Diskutera hur man kan tolka Bibelns människosyn vad gäller texten att människan är skapad ”till Guds avbild”. Jämför med andra synsätt.

Moment 2

Finns det någon mening med livet?

En mening med livet har vi människor alltid velat sträva åt. Människosläktet har aldrig velat besvara frågan, men det har aldrig kommit fram till något som man unisont kan instämma på. För ens mening med livet har på senare dagar gått till ett mer individuellt perspektiv. Idag finns det en hel del olika “meningar med livet”, vissa eftersträvar religion, andra uppkomna på senare dagar. De flesta uppfattningar om ens mening med livet strävar dock åt att man ska vara god, men att det först och främst finns massvis av tolkningar av vad som är gott samt att lägger tyngden på vissa goda handlingar mer än andra.

Inom Religionen har det alltid sett olika inom olika religioner, men ett flertal religioner håller åtminstone med om en sak: Det finns förhållningssätt som man ska följa. Inom några av de Abrahamitiska religionerna vägs det oftast tyngst att exempelvis följa de budord och regler som finns för att kunna anse sig själv som en god människa. För målet med dessa religioners utövare är att i slutet av livet bli accepterad in i himlen, vilket enbart görs för de människor som har levt ett gott och sunt liv. Men det är ju också givetvis en tolkningsfråga vad som är gott, och vad man får avstå ifrån inom vissa religioner. Dels kan man ju tolka skrifterna på olika sätt, men i vissa fall kan till och med den nationella lagen i landet man bor i strida mot ens religionsutövande. Är man då god för att man underordnar sig denna lag, eller bryter man då mot sin religion och är således inte god? Ett exempel på det här är att det till exempel står i Bibeln och Koranen att man får äga slavar, och i de flesta nationer i världen idag är ju detta förbjudet. Det finns även fler instanser när religionens strävan för vad som är gott strider mot lag eller annan etik. Kan man då hävda sig en god religionsutövare, eller menar kanske religionen att sånt är okej i vissa fall?

Givetvis är religion inte det enda sättet man kan se en mening med livet. Dessa uppfattning blir dock allt mer personliga eftersom dem inte står i heliga skrifter eller har mängder av utövare. Många av dessa exempel är sekulära sätt att se på meningen med ens existens, ett

slags aktivt avtagande från religionen. Tron om att uppnå en slags godhet är dock kvar, och härstammar antagligen just ifrån religion. Således blir de sekulära synsätten på människans existens inspirerat av religion samtidigt som det finner ett nytt perspektiv på hur man uppnår godhet utan att följa skrifter och flertalet specifika regler.

Ett sätt att se på meningen med livet är något vi i främst västvärlden har fått inpräntat vilket är att man ska försöka generera så mycket fysiskt välstånd som det går. Detta härstammar just från principen av en slags kapitalistisk världsbild där dem med mycket välstånd är dem som har lyckats i livet. Detta har ju varit ett synsätt som många styrande i ett modernt samhälle har uppmuntrat till eftersom det driver landet framåt. Om alla vill ha mer pengar ökar intresset för att exempelvis utbilda sig till avancerade yrken, eller ta yrken som ingen vill ha. Ekonomin och välståndet i landet ökar således vilket de styrande organen såklart alla vill. Problemet som ibland uttrycks med just detta synsätt är att den stundtals kan bli väldigt cynisk. Man anser att man tar bort de empatiska delarna av exempelvis religionens godhetsutövande, och enbart fokuserar på en egen vinst som för övrigt i vissa fall kan gå ut över andra eller kan göras på andra bekostnad.

Det finns självfallet fler sekulära sätt att se på livets mening. En som oftast brukar förespråkas inom vetenskapliga kretsar men även bland vanligt folk är att vi enbart är djur med ett högre intellekt och att således våra mål är desamma som djurens: att reproducera, att föra vidare vårt arv. Detta är stundtals ett ganska svårt uppnått mål i praktiken då det i teorin anser att man enbart ska sträva efter att få så många avkommor som möjligt, vilket är något vi kulturellt och samhällsenligt oftast brukar se ner på. I Sverige och i många andra länder håller man större fokus på stabila relationer med inte så många barn, och vissa länder, bland annat Sverige, så är bland annat polygami olagligt. Men man kan givetvist se den biologiska synvinkeln som en slags målsättning och att man snarare ska sträva mot att få någon avkomma innan man dör och inte så mycket som möjligt.

Hedonism är livssyn som centralt handlar om att njuta och att finna njutning i livet samt att undvika allt lidande och olust. Detta blir således ett rätt subjektivt sätt att se på livets mening då olika människor finner lycka, lust och njutning i olika handlingar. Givetvist är alla dessa synsätt på livets mening en subjektiv bedömning om vad man själv överensstämmer med sig själv, men man kan anse hedonismen vara en teori i en teori, och att det således inte riktigt leder någonstans om man själv inte väljer att ta reda på det. Då börjar vi röra oss in i en existentiell människosyn, vilket då kan förminska vikten av hedonism. Hedonismen kan dock ses anknyttas till verk såsom Hinduismens Kamasutra, där boken främst diskuterar njutning på ett eller annat sätt och delvis sexuell njutning.

I den existentiella människosynen anser man att livet i grunden är meningslöst, och att man själv måste finna ens mening med livet, om det nu handlar om att göra andra glada eller att jobba effektivt med flera. Detta lämnar en mer öppen syn på vad meningen med livet kan vara. Det öppnar och möjligheten för att man kan ha flertalet meningar med livet vilket många andra synsätt sällan har utforskat. Frågan blir då således om man verkligen kan ha fler meningar med livet, eller om alla grundar sig i en sak? Exempelvis kanske ens strävan att göra andra lyckliga och jobba hårt grundar sig i att vara en god människa för omvärlden. Blir då ens mening med livet att

vara god, och blir då synsättet för den existentiella människosynen helt plötsligt något annat? Förvandlas då den till olika synsätt, och om den gör det kan man anse den existentiella människosynens sätt att se på livet som en sätt överhuvudtaget, och inte bara ett verktyg att själv hitta någon av de meningar med livet som redan har presenterats bland annat? Dessa frågor är rimliga och ställa men saknar oftast objektiva svar. Vissa människor menar även att det inte finns en mening med livet. Denna filosofi brukar kallas misantropi och brukar oftast vara anledningen till varför många människor blir deprimerade och självmordsbenägna, för "...varför ska man existera om man inte har något att existera för?"

Men varför ska man då sträva mot att vara moraliskt korrekt och om man exempelvis inte tror på en religion? Inom religionen så finns det en belöning för att man följer exempelvis som boken säger, genom att man hamnar i himlen eller i nirvana, men varför ska människor utan religion sträva åt att vara... någonting? Vad finns det för "Belöning"?

Detta är en frågeställning som är vanligt förekommande kring debatter mellan troende och icke-troende och är rimligt i många anseender. Detta ifrågasätter inte bara ens egna moral utan även varför man har en till att börja med. Man kan anse att man som icke-troende givetvis har en moral, men frågan blir då vad man tjänar på det? Människor såsom Nietzsche ansåg att detta var fallet, men menade att man skapade en egen moral likt hur den existentiella människosynen skapade en egen mening med livet. Man kan även här anse att samhället har bestämt en översiktligt moral genom att exempelvis bestraffa människor som gör något "omoraliskt" som att fränta någon en annan persons liv. Men om man målar upp en existens utan några samhällen eller strukturer, varför skulle vi människor sträva mot att vara goda, och vad skulle vara människans instinktiva livsmening? Skulle ett samhälle gå runt om det inte fanns översittande makter som bestämde vad som var rätt och fel? Skulle exempelvis mord kunna bli acceptabelt om tillräckligt många ansåg att det var moraliskt, och vad skulle hända om det helt plötsligt skapades stora motsättningar om vad som var moraliskt korrekt?

Det är oftast sådana här frågor som strävan efter en mening med livet grundar sig i. Vi människor är alltid så benägna att vilja ha svar, men kan inte acceptera att vi ibland ärligt talat aldrig kommer veta. Jag tror inte personligen att det finns "en" mening med livet, eller två för den delen. Jag tror inte det finns felaktiga meningar med livet heller. Vi individer värdesätter oftast olika saker beroende på arv och miljö, och det kan ibland skilja sig väldigt mycket.

Men finns det då en mening med livet? Ja, men det är ingen fråga man kan svara på rent objektivt. Det kommer i mina ögon aldrig finnas en korrekt mening med livet, utan det är bara något man själv kan besvara. Sen givetvis ur ett kulturellt och samhällsenligt perspektiv kan man argumentera för att vi som befolkning anser vissa filosofier vara moraliskt fel, men i mina ögon kan ingen hävda att man har konkret fel i det man tycker, eftersom filosofin om livets mening inte grundar sig i någon konkreta fakta eller vetenskap.

Moment: 3

1. Jämför de fyra olika sätt att se på frågan varför tron på det gudomliga/det heliga har uppstått som presenteras i powerpointen.

Frågan kring varför en gudstro har uppkommit har alltid varit en svårlös fråga. I princip alla kulturer genom historien har ett eller annat inslag av religion förekommit. Allt från de nordiska asagudarna till de animistiska religionerna i Nord- och Sydamerika, religion har på ett eller annat sätt uppkommit. Men varför? Det finns olika förklaringar:

Som diskuterat i tidigare frågeställningen om livets mening menar en del att religionen har uppkommit då folk har försökt hitta en mening med livet. Gud och religion därmed har alltid ingivet en mening med ett annars "meningslöst" liv. Det ger många människor en mening med varför man existerar samt något att se fram emot. Således menar några blir ens existens inte att lida mot misantropi, som kan anses förminska viljan att vilja göra något med sitt liv och förbättra livet för andra.

Vissa människor hävdar dock att det finns andra sätt att se på varför en gudstro blir att existera. Många menar att trots att materiella ting kan tillfredsställa oss på väldigt många sätt så finns det känslor och tankar som går förbi det materiella. Kärlek och godhet är för många svåra begrepp rent abstrakt då det kan betyda så mycket för olika människor. Således kan folk infinna sig i att man vill hitta en djupare mening med varför dessa saker existerar och att man då väljer att vända sig till religionen för djupare svar, svar som en materiell värld inte kan svara på. Känslor och tankar kommer sällan vara materiella, och således väljer vissa människor att tro i något högre för att förklara ens tankar och känslor.

Men det finns också fler sätt att tolka hur religionen blir att uppkomma. Många menar att det finns ett moraliskt ansvar gentemot sina medmänniskor, något som infinner sig i någon slags godhet som man vill uppnå. Denna tanke menar också främst att man har fått detta liv tilldelat till en, som lite knyter an till första teorin, att finna en mening med ens existens. I dessa tankar menar människor att deras liv är en gåva från något som dem inte kan kontrollera, alltså något som dem kan se som översittande, allsmäktig, en eller fler gudar.

En teori som också brukar diskuteras är att människor djupt inom sig vill hitta förklaringar till vad som finns bortom det materiell, bortom tid och rum. Många människor får så svårt att greppa vad som kan infinna sig bortom det vi kan se, höra och känna, och i religionen kan man finna många svar till dessa frågor. Himmelriket blir exempelvis en plats som är svår att greppa men som man som människa kan sträva emot att ta sig trots dess abstrakta form. Den besvarar den mycket förekommande frågan kring vad som händer efter döden, något som materialismen inte riktigt kan svara på.

Huruvida någon av dessa är mer korrekta än andra är svårt att svara på. Givetvis kan det utöver dessa 4 också finnas andra förklaringar bortom det rent individuella. Karl Marx ansåg

bland annat att religionen skapades för att hålla människor som hade sämre ställt i samhället i schack för att enklare kunna kontrollera dem, genom att bland annat påstå att regenten var av gudomlig börd. Andra anser också att det finns något rent mentalt i att man som människa letar efter hierarkier då man inte kan leva rent anarkistiskt. På det sättet har religionen framhållit en slags hierarkisk känsla, och detta tydliggörs exempelvis i religioner som Hinduismen där man blir placerad ut i kaste. Hinduismen anknyter även till den första punkten om Karl Marxs syn på religionens roll och uppkomst. Nedan följer dock några fler förslag till varför religionen har uppkommit, men dessa med mer negativa konnotationer till ordet religion

2. Resonera kring olika negativa uppfattningar kring varför tron på Gud har uppstått.

Det finns också en hel del "negativa" uppfattningar kring varför religionen har uppstått till att börja med. Debatten kring religionens existens eller icke-existens har länge funnits och har skapat starka motsättningar kring grupperna. Således finns det också många människor som har rätt negativa tankar om religionens existens och varför vissa tror i en gud.

Artikeln presenterad på denna hemsida:

<https://www.thoughtco.com/the-real-reasons-why-people-believe-in-god-250957> målar upp sju olika anledningar utöver moral till varför människor tror på gudar och religion i allmänhet. Den **första** punkten pekar mot att många som idag tror på religion har blivit indoktrinerade sen ung ålder att tro. Skribenten menar att många barn främst lär sig underordna sig religionen innan dem lär sig kritiskt tänkande rent kognitivt.

I den **andra** punkten menar skribenten att man inom religionen väljer att svartmåla icke-troende så till den grad att troende aldrig vågar ifrågasätta religionen. Artikeln skriver (Översatt): "Vem vill vara omoralisk eller ses av resten av samhället som omoralisk?", alltså vem skulle någonsin inom en religion vilja bli omoralisk, icke-troende? Skribenten menar att det sker en indoktrinering av religiöst hat mot icke-troende och främst ateister.

I den **tredje** punkten skrivs det att det inom en familj eller gemenskap finns det otroligt tryck på att anpassa sig till religionen. För många så har vissa religiösa seder stor betydelse för familje- eller gemenskapens sammanhållning, och att helt enkelt välja att gå ur det kan innebära att man tar ett steg ur familjen. Således stannar en hel del inom religionen samt att många väljer att tillbe en religion just för att man vill vara del av gemenskapen.

I den **fjärde** punkten nämns det att många som tror på en religion gör det i rädsla över vad som kommer hända efter döden. Skribenten menar att när många troende försöker övertala ateister med att inom religionen så finns det något efter döden att se fram emot, eller att undvika, så säger det egentligen mer om den som talar än den tilltalade. Skribenten hävdar att detta tyder på att många troende är troende just av det faktumet att man inte kan veta vad som kommer

hända efter döden, och att man som troende lever i rädsla för att försätta sig själv i fara genom att inte tillbe en gud eller religion.

I den **femte** punkten supplementerar skribenten tidigare punkt genom att påstå att många tillber en religion i *förhoppningen* om att nå ett himmelrike istället för rädslan att inte finna något alls som poängterat i tidigare punkt. Skribenten menar att det är “Wishful thinking” att tro att det finns ett himmelrike eller ett liv efter döden i allmänhet.

I den **sjätte** punkten, som kan ses som en av dem tyngre, så menar skribenten att många tro bygger på att man inte vill ta ansvar för ens egna handlingar. Han målar upp några exempel i att man inte behöver bry sig om miljön då gud kommer fixa det, eller att dem inte behöver bry sig om rättvisa då gud kommer fixa det eller att dem inte behöver vidareutveckla sin egna moral då gud redan har fixat det. Skribenten skriver i slutet av sin punkt att (fritt översatt) “trosbekännare förnekar sin egna frihet för att frihet betyder ansvar och ansvar betyder att om vi misslyckas så kommer ingen hjälpa oss”. Skribenten har således en syn av att många troende förnekar sin frihet för att dem inte vill ta ansvar för det dem gör.

I den **sjunde** och sista punkten menar skribenten att många som tillber en gud har en viss avsaknad av logik och resonemang, och att dem således tillber en gud. Han menar att många religiösa människor saknar bra argument och att dem ibland är till och med är skrattretande över hur “avskyvärda” dem är.

Det är viktigt i sådana här resonemang att diskutera vilka “Glasögon” vi nu har på oss. Det går en röd tråd genom denna artikel som dessvärre gör det ganska tydligt att personen bakom artikeln har en väldigt negativ syn på religionen i allmänhet. Det ska även nämnas att en del av punkterna övergick till allmänna påhopp på religiösa intelligens och allmänna karaktär i att dem är bland annat icke-förstående. Den sista punkten i min mening hade ens inget med huvudfrågan i “varför folk tror på gud” att göra. Denna tankegång genomsyrar hela artikeln och dessvärre visar ganska tydligt hur svårt vi människor har att diskutera frågor om teologi och främst vad vi tror. Artikelns skribent i Austin Cline har förövrigt tidigare varit “Regional Director for the Council for Secular Humanism” samt att han har lärt ut om religion och religiöst våld. Jag finner även instanser av att han anser ateism och agnosticismen vara försummade av samhället, vilket skulle kunna hans aggressiva tonläge gentemot religionen.

Tonläget ser dock inte ut att vända. Polariseringen mellan religiösa och icke-religiösa ökar dessvärre i brist på resonabla diskussioner eller till och med en förståelse till bådars rätt att existera. För jag personlig tycks se att diskussionen allt för ofta präglas av att motparten måste sluta existera vilket dessvärre bara ökar polariseringen. Man skulle kunna jämföra det med politik där bristen på kompromisslösningar eller andra samarbeten ökar polariseringen i ett samhälle, varpå att den allmänna debatten i befolkningen blir svår genomförlig och att det på beslutsfattarnivå blir motsträvt likt vad man kan se i USA.

Moment 4

Fundera på om de olika tiderna och platserna där de skrivits ner påverkar innehållet?

Först och främst skrevs bibelns två första skapelseberättelser vid olika tidpunkter, varpå den senare, Adam och Eva, skrevs för cirka 2900 år sedan. Denna skapelseberättelse skrevs ner när Judarna precis hade bildat en nation under Kung Salomons direktiv, och man byggde även sina första tempel inom judendomen under denna tid. Man skulle kunna tolka denna historia som en Judisk storhetstid då judarna nu faktiskt hade ett land och en region att kalla sin, historiskt sett har man ju inte haft det. Det spekuleras att moseböckernas innehåll hade funnits betydligt längre i talad form, men att man för första gången skrev ner berättelserna för 2900 år sedan.

Den yngsta av de två skapelseberättelserna är daterade till 2500 år sen och är således sammankopplade med den babyloniska ockupationen av en stor del judar, som också blev förflyttade till olika delar i Babylonien. Denna nya skapelseberättelse blir således väldigt viktigt för judarna då den bland annat poängterar vikten av sabbaten för alla praktiserande judar, något som inte uppmärksammats i tidigare skapelseberättelser. Man skulle kunna tolka detta centrala tillägg i berättelsen som ett sätt för praktiserande judar att känna en tillhörighet som jude och som guds utsända folk, speciellt när alla var splittrade och delvis minoriteter i deras nya städer i Babylonien. Vikten av sin egna identitet kan anses bli större när man inte längre tillhör en majoritet, och således behövde den nya skapelseberättelsen möjligen poängtera vikten av vissa seder som praktiserande jude för att förstärka sin identitet och religionstillhörighet.

Man skulle även kunna dra paralleller mellan dessa två berättelser och notera att i den äldre av dem två finns det inga noteringar kring seder eller dylikt, möjligen för att det inte behövdes i samma mån då man till och med hade ett eget land där en överväldigande majoritet var judar. Även sammanställningen av de fem moseböckerna i Torah:n som tillkom under den Babyloniska ockupationen innehåller spår av just samma ockupation. Den andra Moseboken berättar bland annat om Moses uttåg ur Egypten där judarna behandlades som slavar, och med detta skulle man kunna dra paralleller till hur judarna må ha känt sig under Babylonsk ockupation, och även vikten av sin identitet. Andra må också tolka omskrivningen av skapelseberättelsen, alltså den yngre, som ett sätt att förminska Mesopotamiens roll, det som nu Babylonien ägde, eftersom Eva och Adam härstammade från någonstans i Mesopotamien genom Edens Lustgård. Genom att också skriva de andra moseböckerna runt denna tid kunde man velat även där förminska rollen som bland annat Abraham hade, då han föddes i staden Ur i dåvarande Mesopotamien.

Vilka livsfrågor besvaras i respektive berättelse?

Båda berättelserna framhäver bland annat att Gud ska ha format världen som den är idag, och att jorden skulle ha existerat innan, då båda berättelserna berättar om hur *“öde och tom jorden”* var.

Denna meningen tyder på att det alltså fanns en jord innan men att denna jord inte hade någon substans eller innehåll.

Något som dock kan anses tillhöra den första av dem två skapelseberättelserna när det kommer till livsfrågor är bland annat hur universum blev till och vem som skapade detta universum. Givetvis besvaras också andra frågor i berättelsen. Värdet på skapelsen uttrycks också i berättelsen genom att vid ett flertal tillfällen uttrycka det som han skapat som "gott" vilket många tolkar som något positivt. Således skulle man kunna dra slutsatsen att Gud tycker om det han skapat eller att han åtminstone inte är missnöjd med sin skapelse. I berättelsen uttrycks också att meningen med det mänskliga livet, inte bara för människor utan även för djur och fiskar, är att man "...ska föröka sig...". Sabbatens vikt inom judendomen poängteras också genom att Gud vilar på den sjunde dagen. Gud beskriver också att han skapat människan i Guds avbild och detta kan tolkas på många olika sätt. Antingen kan man anse detta som ett sätt att Gud skapat människan som han själv, vilket i praktiken skulle innebära att även människan skulle besitta förmågor likt Gud själv, vilket den andra skapelseberättelsen motsätter sig genom att ta bort delar av det mänskliga tänkandet kring Gott och Ont. Dock noteras det i texten att "*Vi skall göra människor som är vår avbild, lika oss. De skall härska över havets fiskar, himlens fåglar, boskapen, alla vilda djur...*". Här skulle man kunna peka på att när Gud säger "Guds avbild" kan det antas att människan, likt Gud, ska härska över allt levande, att människan således är störst på jorden och att Gud är störst utanför det fysiska. Därför, när "guds avbild" antyds, kan det tolkas som en uppmaning till en hierarkisk samhällsordning.

I den andra skapelseberättelsen finns det många likheter med den första, speciellt kring tolkningar av livsfrågor. Givetvis har ju då även denna berättelse egna svar till olika nya livsfrågor. En central sådan är hur vi människor blev att leva, vilket i berättelsen antyds vara tack vare den själ som Gud andas in i Adam. Detta anger även betydelsen av själen för vårt egna liv vilket tar stor plats inom religionen. En annan central livsfråga som också besvaras är vad gott och ont kommer ifrån och vad som är gott och främst ont. I samma segment i bibeln så förtydligas också mannens och kvinnans lott i livet och även deras relation gentemot varandra där det bland annat noteras följande: "*Din man skall du åtra, och han skall råda över dig.*"

Vad blir skillnaden om man tolkar skapelseberättelserna (Eva och Adam främst) på ett historiskt eller transhistoriskt sätt?

Den absolut största skillnaden ligger möjligen i hur man väljer att tolka berättelserna. Om man exempelvis väljer att vilja se dessa berättelser som historiska letar man alltså efter svar till varför bland annat människan och jorden existerar och hur den blev att komma till. Man letar alltså svar i de beskrivningar som infinner i dessa berättelser vilket i viss mån skiljer sig hur en person som ser detta transhistoriskt skulle kunna tolka det. En människa som istället ser dessa historier som transhistoriska skulle istället kunna använda dessa som moraliska riktpunkter eller filosofiska utgångspunkter. Man letar helt enkelt inte riktigt efter svaren på jordens uppkomst mer än vad man letar svaren på vad som är rätt och fel i en religiös mening.

Att förövrigt tolka dessa historier som historiska kan också bli problematiskt. Dels för att båda berättelserna tidvis är rätt motsägelsefulla, exempelvis när det kommer till när människan skapades i förhållande till andra ting, och för att det inte riktigt anges något datum i historierna. Detta i sig är ju inte felaktigt, då det egentligen bara stärker ett historiskt synsätt i förhållande till rent materialistiska teorier, men detta har givit upphov till en del kontroversiella tolkningar utifrån bibeln. Vissa mer radikala grenar menar exempelvis att jorden skulle kunna vara runt 4000-10000 år gammal vilket i praktiken strider mot den materialistiska synvinkeln där jorden ska vara runt 4.5 miljarder år gammal.

För att kunna applicera detta på Eva och Adam kan man där se att människor som ser detta som en historisk berättelse med anknytning till verkligheten kan finna svar i hur vår planet och alla människor och djur på den skapades. Den besvara också varför ond- och godhet finns, och varför vi som människor inte längre lever i Edens Lustgård. En person som ser detta som en transhistorisk berättelse skulle möjligen vilja peka mer åt att urholka all den etik och symbolism som infinner sig i berättelsen, i fallet av Eva och Adam vad som är rätt och fel, människans begär med flera.

Hur kan symbolerna tolkas på flera olika sätt?

Inom dessa två berättelser infinner sig en hel del symbolik där olika tolkningar historiskt sett har framförts. Främst så infinner det sig en hel del symbolik i Eva och Adam däribland ormen och kunskapens träd oftast brukas framhäva som centrala delar. I fallet av ormen har mycket spekulationer framförts kring varför det just skulle vara en orm av alla djur, och vad denna orm symboliserar. Vissa menar att ormen rent historiskt sett oftast anknyts till ondska och i viss mån sårbarhet. Ormen är i sig en väldigt exponerad varelse, som inte heller har armar eller ben som många andra djur, och således har svårt att skydda sig. Dessutom är ormen ett djur som historiskt sett har plågat boskap och i sin tur även boskapens ägare genom attackera boskapen. Tanken att dessa djur dessutom krälar menar några kan få människan att känna en mer udda känsla mot detta djur, och ibland också en rädd känsla, eftersom detta rörelsesätt är så pass annorlunda. Men utöver onska kan ormen också symboliserar den undermedvetna girigheten vi människor besitter, vårt begär att vilja ha mer. Man skulle kunna se historien med Eva, Adam och ormen som en historia där ormen inte ens existerar utan att det faktiskt är i detta fall Evas undermedvetna som får henne att äta av den förbjudna frukten.

Frukten som finns i trädet har också en central del i många tolkningar. Frukten ska enligt det gamla testamentet representera kunskapen om gott och ont, och kan för många tolkas som en fortsättning på vad ormen representerar i girigheten, att vi människor alltid letar efter mer oavsett om vi vet att det är dåligt eller olagligt. "Gräset är alltid grönnare på andra sidan" är något som oftast kan anknytas till denna del av den andra skapelseberättelsen. Man skulle också kunna se frukten vars innehåll skulle förklara vad som var gott och ont som ett sätt att anknyta till mer moderna idéer kring moral och etik som bland annat Nietzsche skrev om. En person skulle

kunna göra argumentet att frukten i själva verket är vad *vi* tycker är rätt och fel och att man inte kan forma dessa idéer om man själv inte har fått själv gått igenom dem, att man på ett sånt sätt formar sin moral utifrån personliga erfarenheter men också utifrån vad man själv tycker är rätt och fel.

Det omnämns också en del angående den nakenhet som uppenbarar sig för Eva och Adam efter dem har tagit en tugga av frukten. Denna nakenhet kan rimligen tolkas på ett bokstavligt sätt och att man blir skygg av sin egna nakna kropp för någon annan, men många menar att det kan finnas djupare symboliska spår kring det. "Nakenheten" för oss människor kan ses som ett sätt att förklara exponering och en känsla av skam. Detta stärks också av det faktumet att dem väljer att gömma sig för Gud av just den anledningen att dem inte längre vill visa sin "Nakenhet", vilket kan tolkas som ett sätt att beskriva skam.

Inom stora delar av den första skapelseberättelsen omnämns "ljuset" en hel del. Det är någorlunda resonabelt att dra kopplingar kring ljuset och godheten i bland annat meningar som: "*Gud såg att ljuset var gott, och han skilde ljuset från mörkret.*". Men varför framhävs ljuset i en så positivt dager? Många kan peka på att i ett rent praktiskt syfte, speciellt under tiden som man skrev detta verk, genom att man exempelvis hade uppsikt över fiender eller byten under ljusa perioder, och att vi människor har ett så pass dåligt mörkerseende som gör oss sårbara under nattetid. I modern populärkultur brukar också ljuset ses som något positivt, då främst för att det lyser upp mörka miljöer eller händelser i främst filmer, men givetvis även böcker.